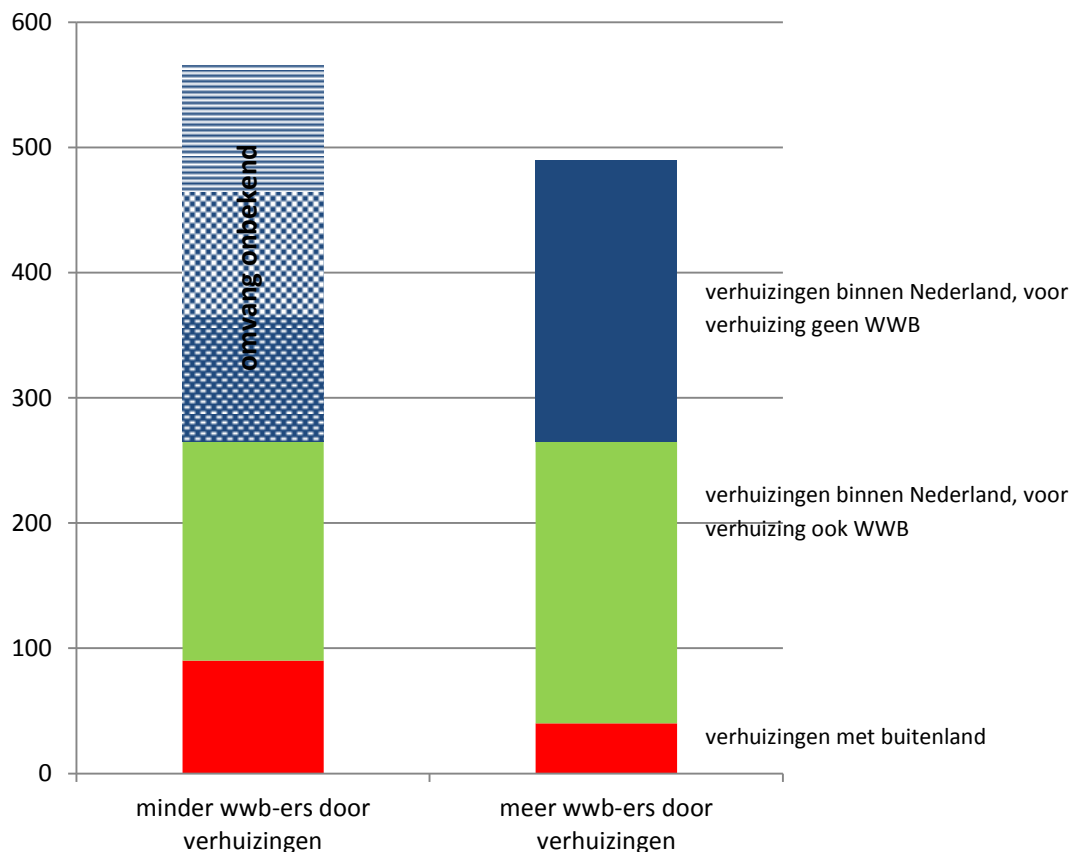

Verhuizers onder in- en uitstroom WWB

Februari 2013
Afdeling Onderzoek en Statistiek
i.o.v. afdeling Maatschappelijke Ontwikkeling

Conclusie: rol van verhuizingen in ontwikkeling WWB-bestand

- De vraag die in deze notitie behandeld wordt is: in welke mate is de toename van het WWB-bestand de afgelopen jaren te wijten aan verhuizingen. Is er sprake van een toestroom van WWB-kandidaten naar Nijmegen?
- De eerste conclusie is dat er zeker sprake is van een substantiële instroom in de Nijmeegse WWB door verhuizers: ongeveer 500 nieuwe uitkeringen per jaar, een kwart van de totale instroom in de WWB, is voor mensen die nog maar kort in Nijmegen wonen
- Van deze 500 nieuwe Nijmegenaren met een WWB-uitkeringen komen er ongeveer 40 uit het buitenland. De overige 450 komen vanuit een andere Nederlandse gemeente. De helft van hen had voor hun verhuizing ook al een WWB-uitkering, de andere helft vraagt in Nijmegen voor het eerst een WWB-uitkering aan.
- Om te beoordelen welke betekenis verhuizingen hebben voor de toename van het totale WWB-bestand moet je echter niet alleen kijken naar de instroom door verhuizingen, maar ook naar de gevolgen van verhuizingen *vanuit* Nijmegen .
- We weten wel hoeveel Nijmegenaren die een WWB-uitkering ontvangen uit de stad vertrekken (rond de 250). We weten echter niet hoeveel mensen die uit Nijmegen vertrekken en hier geen uitkering hadden, aansluitend op de verhuizing in hun nieuwe woonplaats WWB aanvragen.
Daarom is het effect van verhuizingen vanuit Nijmegen op de omvang van het WWB-bestand niet goed in een cijfer uit te drukken

Aanleiding

Het aantal WWB-ers in Nijmegen is de laatste jaren flink toegenomen. Van ongeveer 5.000 eind 2009 tot rond de 6.000 eind 2012. Het aantal instromers in deze periode was hoger dan in de voorgaande jaren, terwijl tegelijkertijd de uitstroom lager was dan in de jaren voor 2008. De economische crisis is hier natuurlijk de belangrijkste verklaring voor. Economische ontwikkelingen en de situatie op de regionale arbeidsmarkt hebben de grootste invloed op de ontwikkeling van het aantal WWB-ers¹. In veel gemeenten is de trend de afgelopen jaren vergelijkbaar geweest met die in Nijmegen².

Hoewel de ontwikkeling van het WWB-bestand voor de belangrijk deel niet door het beleid te beïnvloeden is willen we de ruimte die beschikbaar is maximaal gebruiken. Daarvoor is goed inzicht in de achtergronden van in- en uitstroom belangrijk. Een van de thema's daarbij is de relatie tussen verhuisbewegingen en WWB-ontwikkeling: is er sprake van een verhuisstroom van WWB-gerechtigden naar Nijmegen? Daarvoor bekijken we in deze notitie de achtergrond van de nieuwe WWB-ers uit de jaren 2010-2012.

Tegenover instroom door verhuizing staat natuurlijk uitstroom door verhuizing. Daarom kijken we ook de uitstroom van (potentiele) WWB-ers in deze periode om te bepalen hoe de balans uitvalt. Om de omvang van het verhuiseffect goed te kunnen schatten maken we onderscheid tussen drie soorten verhuizers:

- Mensen die verhuizen binnen Nederland:
  - die zowel voor als na hun verhuizing een WWB-uitkering hadden
  - die in de oude woongemeente geen WWB-uitkering hadden, maar in de nieuwe wel.
- Mensen die vanuit of naar het buitenland verhuizen.

---

¹ Dissertatie Arjen Edzes: Arbeidsmarktstrategieën van gemeenten

² Zie Raadsbrief bestandsontwikkeling WWB 3^e kwartaal 2012

Instroom in WWB 2010-2012

Kwart van de instroom in de WWB door “nieuwe Nijmegenaren”

In de periode 2010-2012 stroomden er jaarlijks rond de 2.100³ mensen (op)nieuw de WWB in. Bijna een kwart van deze nieuwe WWB-ers woonde op 1 januari van het jaar dat zij in de WWB kwamen nog niet in Nijmegen.

Ruim driekwart van die mensen stond op 1 januari van het jaar waarin zij de WWB ingingen al wel ingeschreven als wonend in Nijmegen. Onder hen een kleine groep, ruim 50 mensen per jaar, die op 1 januari in Nijmegen woont, vertrekt, weer terugkomt en vervolgens een WWB-uitkering aanvraagt/krijgt.

	2012	2011	2010
totaal	2078	2065	2157
wonend in Nijmegen 1-1	1583	1597	1725
waarvan continue in Nijmegen	1529	1544	1653
waarvan vertrokken en teruggekomen in loop jaar	54	53	72
niet wonend in Nijmegen 1-1	495	468	432
waarvan gevestigd in loop jaar	476	438	403
waarvan niet terug te vinden in GBA	19	30	29

Figuur 1 Woongemeente op 1 jan van instromers WWB gedurende jaar t, bron: WWB- en GBA-bestanden Nijmegen

Van alle mensen die aan het begin van een jaar in Nijmegen wonen krijgt 1% in de loop van het jaar een bijstandsuitkering. Van de mensen die zich gedurende het jaar in Nijmegen vestigen krijgt een 4% zo grote groep, 4%, in de loop van het jaar een bijstandsuitkering.

Als je het van de andere kant bekijkt: van de nieuwe WWB-ers in 2012 is 24% in de loop van 2012 in Nijmegen komen wonen terwijl dat voor de hele bevolking voor slechts 7% van de mensen geldt.

	2012	2011	2010
bevolking 1-1	165246	164265	163036
vestigers gedurende jaar	12514	11459	11243
nieuwe WWB-ers uit bevolking 1-1	1583	1597	1725
nieuwe WWB-ers uit vestigers	495	468	432
nieuwe WWB-ers uit bevolking als %	1%	1%	1%
nieuwe WWB-ers uit vestigers als %	4%	4%	4%
% nieuwe WWB-ers, gevestigd in kalenderjaar	24%	23%	20%
% Nijmegenaren, gevestigd in kalenderjaar	8%	7%	7%

Figuur 2 Instromers in WWB in relatie tot aantal inwoners en aantal vestigers, bron: WWB_ en GBA-bestand

De grootste groep WWB-ers uit vestigers komt uit andere Nederlandse gemeenten. Het aantal nieuwe WWB-ers dat uit het buitenland komt is klein. Opvallend is de relatief grote groep, 20-25% van de nieuwe WWB-ers, waarbij de herkomst onduidelijk is. Jaarlijks geldt voor rond de 100 nieuwe WWB-ers dat ze zich wel hebben ingeschreven als nieuwe inwoner van Nijmegen, maar met onbekende herkomst, of dat ze zelfs helemaal niet terug te vinden zijn in de vestigingsbestanden.

³ De instroom in 2012 wordt zelfs nog iets onderschat omdat er een relatief grote werkvoorraad (350 lag aan het eind van het jaar).

	2012	2011	2010
andere gemeente in Nederland	361	308	271
buitenland	37	44	42
wel in vestigingsbestand, herkomst onbekend	78	86	90
niet terug te vinden in GBA	19	30	29
	495	468	432

Figuur 3 Herkomst WWB-ers die op 1-1 niet in Nijmegen woonden, bron: GBA

Helft WWB-ers afkomstig uit andere gemeente had al WWB-uitkering

We hebben in een steekproef onder 50 van de WWB-instromers die afkomstig waren uit een andere Nederlandse gemeente gekeken of ze in hun vorige woonplaats ook een WWB-uitkering hadden. Dat bleek bij de helft van hen het geval (opgehoogd naar de totale groep WWB-instromers zou het om 200-250 mensen gaan). Een kwart van de instromers uit andere gemeente viel onder de noemer “bijzondere doelgroep”, vaak mensen in crisisopvang (opgehoogd 100-125 mensen). De overigen, ook een kwart, hadden een gevarieerde achtergrond: kwamen uit studiefinanciering, werk, AZC of relatie.

Dit strookt met het gegeven dat bij de nieuwe WWB-ers die op 1 januari nog niet in Nijmegen woonden over het algemeen de WWB-uitkering vrij kort volgt op het vestigingsmoment in Nijmegen: in ongeveer driekwart van de gevallen ligt de fiateringsdatum van de uitkering binnen drie maanden na de vestiging in Nijmegen. Huishoudens met een WWB-uitkering die van woongemeente veranderen hebben vaak een overbruggingsprobleem.

Kenmerken van nieuwe Nijmegenaren onder de WWB-instroom

In Figuur 4 is te zien in hoeverre WWB-instroom door verhuisden afwijkt van WWB-instroom van Nijmegenaren.

- Er zijn iets minder mensen die in Nederland geboren zijn onder de nieuwe WWB-ers die ook nieuw in Nijmegen zijn. Het verschil is echter niet heel erg groot: 58% versus 70%. Ook onder nieuwe WWB-ers die van buiten de stad komen is de meerderheid geboren in Nederland
- Naar instroomreden zijn er behoorlijke verschillen. De nieuwe Nijmegenaren hebben vaak “andere oorzaak” (misschien verhuizing?) als reden en ook “ander inkomen”. De redenen einde uitkering WW of zelfstandig beroep komen juist heel weinig voor.
- Naar leeftijd zijn er nauwelijks verschillen tussen de instromers uit Nijmegen en nieuwe Nijmegenaren. Zowel onder de instroom uit Nijmegenaren als die uit nieuwe Nijmegenaren zijn jongeren veel sterker vertegenwoordigd dan in het totale WWB-bestand.

geboorteland		niet in Nijm 1-1	in Nijm. 1-1	totaal
	<i>Nederland</i>	58%	70%	67%
	<i>Turkije</i>	2%	4%	4%
	<i>Marokko</i>	3%	4%	4%
	<i>Nederlandse Antillen</i>	6%	3%	4%
	<i>Somalia</i>	5%	1%	2%
	<i>overig</i>	27%	18%	20%
reden				
	<i>Additionele arbeidsplaats</i>	2%	1%	1%
	<i>Ander inkomen</i>	29%	14%	17%
	<i>Andere oorzaak</i>	46%	21%	27%
	<i>Arb. dienstbetr./uitk. ziekte</i>	2%	9%	8%
	<i>Beeindiging huwelijk/relatie</i>	9%	7%	7%
	<i>Beeindiging studie</i>	4%	11%	9%
	<i>Niet-kunner</i>	0%	0%	0%
	<i>Normwijziging</i>	1%	3%	3%
	<i>Oorzaak bij partner</i>	0%	2%	1%
	<i>Uitkering arbeidsongeschikth.</i>	0%	1%	1%
	<i>Uitkering werkloosheid</i>	3%	21%	17%
	<i>Zelfstandig beroep of bedrijf</i>	4%	11%	9%
leeftijd				
	<i>27 of jonger</i>	31%	31%	31%
	<i>28-40</i>	29%	33%	32%
	<i>41-55</i>	30%	29%	29%
	<i>55+</i>	10%	7%	7%
totaal aantal		495	1583	2078

Figuur 4 Kenmerken van instromers 2012

Uitstroom (potentiele) WWB-ers in 2010-2012

Zoals er mensen van elders naar Nijmegen kunnen komen en hier een uitkering krijgen, kunnen ook omgekeerd Nijmeegse WWB-ers naar een andere gemeente verhuizen. Ook het verhuizen van mensen die op moment van verhuizen geen WWB-uitkering hebben, maar kort daarna wel zo'n uitkering krijgen werkt drukkend op het Nijmeegse WWB-aantal.

In Figuur 5 is te zien welke redenen de afgelopen drie jaar zijn vastgelegd bij uitstroom uit het WWB-bestand.

	2012	2011	2010
Aangaan relatie	42	53	39
Aanvang studie	44	80	51
Additionele arbeidsplaats	45	47	36
Ander inkomen	52	52	85
Arb. dienstbetr./uitk. ziekte	359	453	364
Bereiken 27- of 65-jarige leeftijd	86	109	82
Detentie	43	51	43
Geen inlichtingen	223	246	240
Gesubsidieerde arbeid	29	52	121
Normswijziging	83	53	66
Oorzaak bij partner	26	19	23
Overdragen aan SVB	24	44	33
Overlijden	31	35	31
Uitk. arbeidsongeschiktheid	6	38	85
Verhuizing naar andere gemeente	214	193	198
verhuizing naar buitenland	44	44	30
Wajong	47	45	
Zelfstandig bedrijf of beroep	208	187	164
overig	23	31	19
	1629	1832	1710

Figuur 5 Uitstromers WWBO 2010-2012, naar uitstroomreden⁴

Uitstroom door verhuizing: 250 per jaar

In die periode gaven jaarlijks zo'n 250 WWB-ers aan dat zij vanwege verhuizing uit Nijmegen geen Nijmeegse WWB-uitkering meer wilden ontvangen. Ongeveer 200 WWB-ers gaven aan te verhuizen naar een andere gemeente in Nederland, en een kleine 50 naar het buitenland.

Van degenen die naar een andere gemeente in Nederland verhuisden heeft ongeveer 85% daar een aansluitende WWB-uitkering aangevraagd⁵.

Beperkt aantal verhuizers onder "geen inlichtingen"

⁴ Behalve de 1629 uitstromers uit de WWB waren er in 2012 ook 27 uitstromers uit de WIJ, alhoewel er officieel geen mensen meer in deze regeling konden zitten.

⁵ Op basis van steekproef onder 50 verhuizers

Naast de groep die aangeeft te vertrekken is er jaarlijks ook een groep van ruim 200 mensen waarbij de uitkering gestopt wordt vanwege “geen inlichtingen”, mensen die ophouden maandelijks gegevens te leveren. Het is mogelijk dat een deel van deze groep verhuisd is (naar het buitenland??). Een steekproef onder 50 van deze uitstromers leverde het volgende beeld op:

- 30-40% van deze groep is verhuisd uit Nijmegen
- Ongeveer gelijk verdeeld over andere gemeenten in Nederland en het buitenland
- Van degenen die in Nederland bleven heeft een derde nog steeds een WWB-uitkering
- Bij elkaar: ongeveer 5% van de uitstroom met reden “geen inlichtingen” komt als verhuizer in een andere gemeente in de WWB

Onbekend

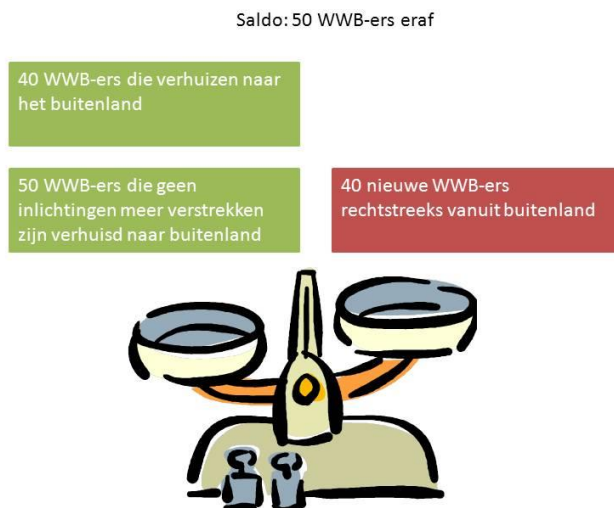
Voor een volledige balansvergelijking van het WWB-effect van verhuisbewegingen zou je ook de groep Nijmegenaren zonder WWB-uitkering, die uit de stad vertrekken en kort daarna in een andere gemeente een bijstandsuitkering aanvragen moeten meetellen. De totale groep die uit Nijmegen verhuisd is jaarlijks zo’n 10.000 personen groot. We hebben geen goede manier om in te schatten hoe groot het aandeel daarvan is dat in een andere gemeente WWB gaat krijgen.

Balans

Verhuizingen van en naar het buitenland

Verhuizingen van en naar het buitenland zorgen per saldo voor een afname van het WWB-bestand: er emigreren meer WWB-ers dan dat er aanvragen gehonoreerd worden van mensen die rechtstreeks uit het buitenland komen.

In deze balans komen nieuwe WWB-uitkeringen aan ex-bewoners van AZC niet voor: het gaat daarbij immers niet om vestiging uit het buitenland, maar uit een andere gemeente.

Huishoudens die verhuizen met WWB-uitkering

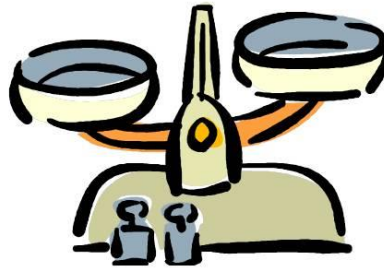
Verhuizingen van huishoudens met een WWB-uitkering leiden jaarlijks tot een groei van het aantal WWB-ers in Nijmegen met 50 tot 75 huishoudens.

Saldo: 50-75 WWB-ers erbij

10-15 WWB-ers die stoppen
vanwege "geen inlichtingen
maar elders uitk. aanvragen

150-175 WWB-ers die verhuizen
uit Nijmegen en elders WWB
aanvragen

200-250 WWB-ers die vanuit
andere gemeente naar
Nijmegen verhuisden

Huishoudens die voor verhuizing geen WWB-uitkering hebben

We weten dat 200 tot 250 van de WWB-instromers uit een andere gemeente komen, en daar geen WWB-uitkering had. De helft van hen hoort tot de "bijzondere doelgroepen".

De omgekeerde stroom, Nijmegenaren die zonder uitkering vertrekken uit Nijmegen, maar daar wel snel een uitkering aanvragen, hebben we niet in beeld. Daardoor kunnen we geen uitspraak doen over het totaal effect van zulke verhuizingen op de omvang van het WWB-bestand.

Gezien de centrumfunctie van Nijmegen bij crisisopvang lijkt het in ieder geval bij de bijzondere doelgroepen gefundeerd om te veronderstellen dat de instroom van deze groep in Nijmegen groter is dan de uitstroom.

Saldo: onbekend

100-125 nieuwe WWB-ers
vanuit recent naar Nijmegen:
bijzondere doelgroep

Onbekend: Nijmegenaren
zonder WWB die verhuizen en
elders uitkering aanvragen

100-125 nieuwe WWB-ers
vanuit overig recent naar
Nijmegen verhuisden

